

Sygn. akt II Ca 255/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Elżbieta Żak

Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwek

Protokolant Starszy protokolant sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2016 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z wniosku Syndyka masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w L.

o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 8100000 zł (osiem milionów sto tysięcy złotych)

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 13 stycznia 2016 roku, sygn. akt I Ns 2038/15

postanawia:

oddalić apelację.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwek

Sygn. akt II Ca 255/16

UZASADNIENIE

W dniu 3 września 2015 roku Syndyk masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w L. złożył do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku wniosek, w którym wniósł o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 8100000 zł oraz o stwierdzenie, że złożona kwota powinna być wydana w całości lub części syndykowi masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na jego każdorazowy wniosek.

W uzasadnieniu wniosku Syndyk wskazał, że w dniu 21 stycznia 2014 roku ogłoszona została upadłość (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i obecnie zarząd majątkiem Spółki sprawuje syndyk masy upadłości.

Syndyk wskazał, że obowiązek złożenia do depozytu sądowego wynika z przepisu art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe, w brzmieniu nadanym przez art. 4 ustawy z dnia 26 września 2014 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1626) (k. 6 - 8).

*

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lubinie z siedzibą w Świdniku postanowił oddalić wniosek (k. 20).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 692 k.p.c. oraz art. 693 k.p.c. i wskazał, że przepisy te nie mają zastosowania do stanów faktycznych unormowanych przez przepisy art. 808 k.p.c., art. 852 § 1 i 2 k.p.c., art. 862 § 1 k.p.c., art. 888 § 1 k.p.c., art. 1024 § 1 pkt 4 k.p.c., art. 1029 § 1 k.p.c., art. 1033 § 1 k.p.c. i art. 1042 k.p.c.

Sąd wskazał, że w depozycie sądowym mogą znajdować się dwie grupy depozytów: składanych jako przedmiot świadczenia w celu zwolnienia się z wykonania zobowiązania oraz składanych i pozostawianych wskutek potrzeb i dla celów postępowania egzekucyjnego. W tym drugim przypadku złożenie do depozytu sądowego nie wymaga uprzedniej zgody sądu, wydanej w trybie przepisów Działu V, Tytułu Drugiego, Księgi Drugiej Kodeksu cywilnego.

Sąd wskazał, że postępowanie upadłościowe jest formą egzekucji uniwersalnej zmierzającej do likwidacji masy upadłości, to jest majątku upadłego i zaspokojenia jego wierzycieli w jak najwyższym stopniu. Postępowanie to, unormowane przepisami ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 233), jest sformalizowane, toczy się w sądzie z udziałem syndyka, którego rolą jest zarząd majątkiem upadłego (masą upadłości) i jego likwidacja. Syndyk nie jest dłużnikiem w stosunku do wierzycieli upadłego, zaś wpłacenie przez niego kwot do depozytu sądowego nie ma na celu wygaśnięcia zobowiązania. W tym zakresie jego rola przypomina funkcję komornika w postępowaniu egzekucyjnym, zaś środki pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo odpowiadają sumom uzyskanym z egzekucji.

Sąd wskazał, że w rozpoznawanej sprawie, żądając wydania postanowienia zezwalającego na złożenie kwoty 8100000 zł do depozytu sądowego, syndyk powołał się na przepis art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe, w brzmieniu nadanym na mocy ustawy z dnia 26 września 2014 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1626), zgodnie z którym, sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego.

Sąd podkreślił, że przepis ten nie uzasadnia poglądu, iż złożenie kwoty do depozytu sądowego wymaga uprzedniej zgody sądu. Zmiana brzmienia tego przepisu nie wiązała się ze zmianą charakteru sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości oraz sum uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo.

*

Od postanowienia z dnia 13 stycznia 2016 roku apelację wniósł Syndyk masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w L., zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając:

„I. naruszenie prawa materialnego to jest art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. prawo upadłościowe i naprawcze poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie statusu syndyka w postępowaniu upadłościowym, polegającym na dokonywaniu czynności na rachunek upadłego, ale w imieniu własnym, co wbrew stanowisku Sądu I instancji nie odpowiada funkcji komornika w postępowaniu egzekucyjnym,

II. naruszenie prawa materialnego to jest art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, iż sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego, a to nie jest równoznaczne z obowiązkiem złożenia na rachunek depozytowy, co uszło uwadze Sądu I instancji i w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy, z uwagi na nierozstrzygnięcie przez Sąd materialnoprawnej podstawy wniosku syndyka,

III. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść zapadłego postanowienia, to jest art. 693² k.p.c. poprzez błędne jego niezastosowanie i uznanie, iż do złożenia sum pieniędzy do depozytu sądowego przez syndyka nie

jest konieczne zezwolenie Sądu, co w konsekwencji doprowadziło do nieuprawnionego oddalenia wniosku Syndyka masy upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 8 100 000 zł,

IV. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść zapadłego postanowienia to jest art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez błędne jego niezastosowanie i niewyjaśnienie podstawy prawnej postanowienia z przytoczeniem przepisów prawa, co pozbawia wnioskodawcę szansy zapoznania się z pełnymi motywami zapadłego orzeczenia, a w konsekwencji pozbawia możliwości Sądu Odwoławczy kontrolni jego prawidłowości”.

Wnioskodawca wniósł o „uchylenie zaskarżonego postanowienia, ewentualnie na wypadek uznania przez Sąd II instancji, iż zarzut nierozpoznania istoty sprawy okazał się chybiony, wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 8100000 zł oraz stwierdzenie, że kwota winna być wydana w całości lub w części syndykowi masy upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej na jego każdorazowy wniosek”.

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Trafne jest stanowisko Sądu pierwszej instancji co do tego, że w rozpoznawanej sprawie nie zachodzą materialnoprawne podstawy uzasadniające wystąpienie do sądu z wnioskiem o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Przepisy art. 692 k.p.c. – art. 693¹⁰ k.p.c. regulują postępowanie w sprawach o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Wskazane wyżej przepisy łączą się ściśle z tymi przepisami prawa materialnego, które przewidują złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, jako swoisty substytut wykonania zobowiązania przez dłużnika. Z przepisów art. 692 k.p.c. – art. 693¹⁰ k.p.c. wynika, że z wnioskiem o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia może wystąpić dłużnik, a nie inny podmiot. Chodzi też tutaj o złożenie do depozytu przedmiotu świadczenia, czyli takiego przedmiotu, który jest objęty świadczeniem dłużnika. Świadczenie dłużnika stanowi przedmiot zobowiązania cywilnoprawnego, a więc zobowiązania istniejącego między wierzycielem a dłużnikiem.

Przepisy prawa materialnego pozwalające dłużnikowi na wystąpienie z wnioskiem o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego znajdują się zarówno w Kodeksie cywilnym (na przykład art. 463 k.c., art. 467 k.c., art. 486 k.c.), jak i w ustawach szczególnych. Przepisy te przewidują wypadki, w których to dłużnik jest uprawniony do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, a realizacja tego uprawnienia łączy się ściśle ze spełnieniem świadczenia w ramach oznaczonego stosunku zobowiązaniowego.

Materialnoprawne skutki złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego reguluje przepis art. 470 k.c., który stanowi, że ważne złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia i zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia.

Przepis art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze¹, w brzmieniu ustalonym przez przepis art. 4 ustawy z dnia 26 września 2014 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1626), nie stanowił materialnoprawnej podstawy uzasadniającej wystąpienie do sądu z wnioskiem o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Przepis art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze we wskazanym wyżej brzmieniu stanowi, że sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego.

Pomimo że w treści przepisu użyto zwrotu „syndyk składa do depozytu sądowego”, to jednak chodzi tutaj w istocie o wpłatę na sądowy rachunek depozytowy.

Z powołanego przepisu jednoznacznie wynika, że nie chodzi w nim o złożenie do depozytu przedmiotu świadczenia wynikającego z oznaczonego stosunku zobowiązaniowego, ale o wpłatę każdej sumy pieniężnej wchodzącej do masy upadłości (niezależnie od źródła pochodzenia) oraz każdej sumy uzyskanej ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu.

Przepis art. 227 omawianej ustawy we wskazanym brzmieniu jest przepisem o szeroko rozumianym charakterze proceduralnym, a nie materialnoprawnym. Wpłacając pieniądze na sądowy rachunek depozytowy syndyk nie działa jako dłużnik, ani też nie działa w imieniu upadłego, jako dłużnika, ale jako swoisty organ prowadzący postępowanie upadłościowe. W tym kontekście powołanie się przez wnioskodawcę w apelacji na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 listopada 2005 roku, III CK 261/052, które Sąd Okręgowy podziela, nie tylko nie stanowi argumentu przemawiającego za zasadnością apelacji, ale wręcz przemawia za trafnością stanowiska Sądu pierwszej instancji w rozpoznawanej sprawie.

Przeciwko uznaniu przepisu art. 227 ustawy we wskazanym brzmieniu za przepis materialnoprawny przemawia jego funkcja, a mianowicie zapewnienie bezpieczeństwa środkiem finansowym uzyskanym przez syndyka ze wskazanych w tym przepisie źródeł. Nie ma przy tym podstaw do przyjęcia, że przez wpłacenie środków pieniężnych „do depozytu sądowego”, o którym mowa w powołanym przepisie, miałyby mieć takie same skutki jak spełnienie świadczenia wynikającego z jakiegokolwiek zobowiązania cywilnoprawnego, którego stroną byłby upadły. Nie ma również podstaw do przyjęcia, że którykolwiek z wierzycieli upadłego mógłby wystąpić o wydanie mu depozytu w trybie przepisów art. 693¹⁴ k.p.c. – art. 693¹⁷ k.p.c. Przyjęcie, że pieniądze mogłyby zostać wypłacone z depozytu sądowego na żądanie któregoś z wierzycieli upadłego, nie tylko nie znajduje podstawy prawnej, ale wręcz stanowiłoby zaprzeczenie istoty postępowania upadłościowego, która wyraża się między innymi w tym, aby wierzyciele upadłego uzyskali zaspokojenie na zasadach określonych w przepisach prawa upadłościowego, a więc w sposób zapewniający sprawiedliwy podział masy upadłości.

Wreszcie całkowicie nieracjonalne byłoby stanowisko, że każdorazowa wypłata syndykowi środków z depozytu sądowego wymagałaby przeprowadzenia postępowania, o którym mowa w art. 693¹¹ § 1 k.p.c.

Całokształt wskazanych wyżej argumentów przemawia za tym, że przepis art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, w omawianym brzmieniu, jest przepisem proceduralnym, a nie materialnoprawnym, reguluje wpłatę pieniędzy na sądowy rachunek depozytowy (w istocie rachunek depozytowy Ministra Finansów), i jest przepisem niezależnym od przepisów Kodeksu postępowania cywilnego regulującym postępowanie w sprawach depozytowych (art. 692 k.p.c. – art. 693²² k.p.c.).

Przedstawionej wyżej wykładni przepisu art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (w omawianym brzmieniu) nie przeczy wykładnia historyczna tego przepisu.

Do dnia 31 grudnia 2014 roku przepis art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze stanowił, że sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa na oprocentowany rachunek bankowy lub na sądowy rachunek depozytowy.

Od dnia 29 lipca 2015 roku przepis art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe stanowi, że sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają

natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa na oprocentowany rachunek bankowy lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Wprawdzie przepis art. 227 omawianej ustawy we wskazanych wyżej dwóch brzmieniach nie ma zastosowania do postępowania upadłościowego dotyczącego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w L., jednak treść przepisu art. 227 obowiązującego od dnia 1 stycznia 2015 roku i mającego nadal zastosowanie do postępowania upadłościowego dotyczącego tej Spółki, należy rozumieć podobnie jak wskazane wyżej brzmienia.

W uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 26 września 2014 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Sejm RP VII kadencji Nr druku: 2509) nie znalazła się jakakolwiek treść, która wyjaśniałaby, dlaczego przepis art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze ulega zmianie. Co więcej, w uzasadnieniu projektu ustawy znajduje się błąd, gdyż przepis art. 4 projektu tej ustawy został określony jako wprowadzający zmiany w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej, tymczasem zmian w tej ustawie dotyczy art. 5 projektu.

Biorąc pod uwagę fakt, że zasadniczym celem ustawy z dnia 26 września 2014 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw była konsolidacja finansów publicznych oraz wykorzystanie w zarządzaniu płynnością budżetu państwa środków pieniężnych składanych dotychczas do depozytu sądowego lub na rachunki depozytowe sądu, co miało przyczynić się do zmniejszenia potrzeb pożyczkowych Skarbu Państwa, a przez to obniżenia poziomu długu publicznego i minimalizowania kosztów jego obsługi, zmiana brzmienia przepisu art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze nie znajdowała żadnego uzasadnienia, a wręcz literalnie była sprzeczna z celem ustawy. Znalazło to wyraz w kolejnej zmianie przepisu art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe (ustawa uzyskała nowe brzmienie tytułu), dokonanej przez przepis art. 428 pkt 138 ustawy z dnia 15 maja 2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 roku, poz. 978 ze zm.), która oznacza praktycznie powrót do pierwotnego brzmienia przepisu art. 227 ustawy, uzupełnionego o wskazanie, że wpłata powinna nastąpić na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe, gdyż przepis ten ani nie miał zastosowania w rozpoznawanej sprawie, ani też nie został zastosowany przez Sąd pierwszej instancji. Dokonując czynności, o których mowa w art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, syndyk działa jak swoisty organ, nie zaś jako zastępca pośredni upadłego przy czynnościach prawnych z innymi podmiotami obrotu cywilnoprawnego.

Mając na uwadze powyższe rozważania należało oddalić apelację, jako bezzasadną.

*

Na zakończenie należy wskazać, że nie jest uzasadnione odwoływanie się w końcowej części wniosku do „ostrożności procesowej”, jako okoliczności mającej uzasadniać złożenie wniosku do sądu. W aktualnym stanie prawnym ani sądy powszechne, ani też nawet Sąd Najwyższy, czy też Trybunał Konstytucyjny, nie są powołane do tego, aby dokonywać wykładni przepisów ustawy w celu udzielenia swoistej porady prawnej, czy też w celu udzielenia wiążącej interpretacji dla podmiotu składającego pozew lub wniosek w postępowaniu nieprocesowym. W rozpoznawanej sprawie oznacza to, że zastosowanie przez Syndyka przepisu art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (w omawianym brzmieniu) powinno nastąpić z chwilą wystąpienia okoliczności faktycznych uzasadniających jego zastosowanie, a nie dopiero z chwilą prawomocnego oddalenia wniosku o zezwolenie na złożenie sum pieniężnych, o których mowa w tym przepisie.

*

Sąd Okręgowy nie zamieszczał w postanowieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. W rozpoznawanej sprawie bierze udział tylko jeden podmiot (wnioskodawca), w związku z czym nie ma potrzeby, a nawet możliwości zamieszczania w postanowieniu takiego rozstrzygnięcia. Nie zachodzi bowiem relacja, w świetle której

co najmniej jeden podmiot byłoby zobowiązany do zwrotu kosztów i co najmniej jeden uprawniony do otrzymania zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu.

Elżbieta Żak Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwek

1 Tytuł ustawy w pierwotnym brzmieniu, to jest sprzed wejścia w życie art. 428 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 roku, poz. 978 ze zm.). Przepis art. 449 ustawy z dnia 15 maja 2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne stanowi bowiem, że w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2 Lex nr 1607479.